

## UVOD

**Budžet** (od starofranc. *bougette* - mala kožna torba) se općenito smatra kao spisak svih planiranih prihoda i rashoda. Koncept budžeta je od izuzetne važnosti u mikroekonomiji, koja upotrebljava *budžetsku liniju* da ilustruje razmjenu između dva ili više ekonomska dobra. Drugim riječima, budžet je organizacioni plan izražen monetarnim terminima.

Lični (ili porodični) budžet je prikaz svih izvora primanja, kao identifikacija svih troškova (izdataka), planiranih u svrhu izjednačavanja troškova primanjima.

Državni budžet je sumarni plan potencijalnih prihoda i rashoda vlade.

U Bosni i Hercegovini, svi nivoi vlasti imaju svoje budžete, koje donosi zakonodavna vlast.

U Federaciji BiH budžet je regulisan u skladu sa Zakonom o budžetima FBiH., a u Republici Srpskoj Zakonom o budžetskom sistemu RS.

U SAD-u federalni budžet donosi Ministarstvo menadžmenta i budžeta te ga podnosi Kongresu na razmatranje. Po pravilu, zakonodavna vlast (Parlament, Kongres) vrši izmjene i korekcije prijedloga budžeta, te ga na kraju usvaja glasanjem. Budžet obično vrijedi za jednu fiskalnu godinu. U posljednje vrijeme, donose se budžeti za duži vremenski period, obično za 3-5 godina, ali koji nisu toliko detaljni kao jednogodišnji budžet. U većini evropskih zemalja, kao i u Bosni i Hercegovini, fiskalna godina se poklapa sa kalendarskom godinom (od 1. januara do 31. decembra), međutim u SAD-u budžet se donosi za period od 1. oktobra tekuće do 30. septembra naredne godine. Po američkim zakonima, svi niži nivoi vlasti moraju imati uravnotežen budžet, jedino federalni budžet smije iskazati deficit.

U Ujedinjenom Kraljevstvu budžet priprema ministar finansija (*Chancellor of the Exchequer*), drugi najvažniji čovjek u vladi, te ga podnosi parlamentu, koji ga rijetko mijenja.

U savremenim uslovima riječ budžet ima dosta široku upotrebu i služi za označavanje više finansijskih instrumenata. Tako, pored finansijskog budžeta, u upotrebi se nalaze i ekonomski ili nacionalni budžeti, i budžeti nekih samostalnih tijela.

Autori koji stoje na pozicijama klasičnih finansija isključivo naglašavaju finansijsku stranu budžeta i budžet definišu kao akt predviđanja prihoda i rashoda države.

## BUDŽET FIRME

Budžet firme se također izrađuje godišnje. Sačinjavanje budžeta gotovo uvijek zahtjeva posebno zalaganje, te se smatra finansijskim planom za novu poslovnu godinu. Tradicionalno, finansijski odjeli su donosili budžete u većini firmi, dok danas uz pomoć IT tehnologije gotovo svi odjeli mogu doprinositi kreiranju svog dijela budžeta. Ukoliko izvršenje plana tokom poslovne godine bude otprilike odgovoralo brojkama prikazanim u budžetu, smatra se da je firma uspješno ispunila svoje finansijske planove i postigla zadane ciljeve. Na drugoj strani, ukoliko bude značajnih odstupanja od budžeta, to bi moglo dati signale upozorenja investitorima, te bi rezultat bilo smanjenje cijene dionica firme.<sup>1</sup>

## BUDŽETSKI PRINCIPI

Postoje određeni principi kojih se pridržavaju svi učesnici u donošenju budžeta:

1. **PRINCIP POTPUNOSTI:** Svi prihodi i rashodi se trebaju prikazati u budžetu. Globalno, ne smiju se na osnovu povećanih prihoda, *izmišljati* nepostojeći rashodi.
2. **PRINCIP JASNOĆE:** Budžet mora biti jasno iskazan. Mora postojati podjela po osnovu funkcionalnosti, ekonomskih kodova, budžetskih korisnika i slično.
3. **PRINCIP JEDINSTVENOSTI:** Svi prihodi i rashodi se moraju prikazati na jedinstven način.
4. **PRINCIP TAČNOSTI:** Prihodi i rashodi moraju tačno odgovarati predviđenim vrijednostima. Da bi se isključile manipulacije, prikupljaju se informacije sa terena, od poreskih ispostava, zavoda za [statistiku](#) i dr.
5. **PRINCIP PRETHODNOSTI:** Budžet se mora donijeti prije nastupanja perioda za koji se donosi. Ukoliko se to ne desi, mora postojati rezervni plan (privremeno financiranje) koji će vrijediti dok se ne usvoji budžet. Po zakonu, u BiH se svi budžeti moraju donijeti najkasnije do [31. marta](#) tekuće godine.
6. **PRINCIP OTVORENOSTI:** Sve debate i diskusije oko donošenja budžeta moraju biti javne.

---

<sup>1</sup> <http://bs.wikipedia.org/wiki/Bud%C5%BEet>, stranica posjećena dana 15.01.2009.

---- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE  
PREUZETI NA SAJTU [WWW.MATURSKI.NET](http://WWW.MATURSKI.NET) ----

[WWW.SEMINARSKIRAD.ORG](http://WWW.SEMINARSKIRAD.ORG)  
RAZMENA LINKOVA - RAZMENA RADOVA  
RADOVI IZ SVIH OBLASTI, POWERPOINT PREZENTACIJE I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJALI.

[WWW.SEMINARSKIRAD.ORG](http://WWW.SEMINARSKIRAD.ORG)  
[WWW.MAGISTARSKI.COM](http://WWW.MAGISTARSKI.COM)  
[WWW.MATURSKIRADOVI.NET](http://WWW.MATURSKIRADOVI.NET)



NA NAŠIM SAJTOVIMA MOŽETE PRONAĆI SVE, BILO DA JE TO [SEMINARSKI](#), [DIPLOMSKI](#) ILI [MATURSKI](#) RAD, POWERPOINT PREZENTACIJA I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJAL. ZA RAZLIKU OD OSTALIH MI VAM PRUŽAMO DA POGLEDATE SVAKI RAD, NJEGOV SADRŽAJ I PRVE TRI STRANE TAKO DA MOŽETE TAČNO DA ODABERETE ONO ŠTO VAM U POTPUNOSTI ODGOVARA. U BAZI SE NALAZE [GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RADOVI](#) KOJE MOŽETE SKINUTI I UZ NJIHOVU POMOĆ NAPRAVITI JEDINSTVEN I UNIKATAN RAD. AKO U [BAZI](#) NE NAĐETE RAD KOJI VAM JE POTREBAN, U SVAKOM MOMENTU MOŽETE NARUČITI DA VAM SE IZRADI NOVI, UNIKATAN SEMINARSKI ILI NEKI DRUGI RAD RAD NA LINKU [IZRADA RADOVA](#). PITANJA I ODGOVORE MOŽETE DOBITI NA NAŠEM [FORUMU](#) ILI NA

[maturskiradovi.net@gmail.com](mailto:maturskiradovi.net@gmail.com)